Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

Та прийде час,
і ти огнистим видом
Засяєш у народів вольних колі,
Труснеш Кавказ, впережешся Бескидом,
Покотиш Чорним морем гомін волі
І глянеш, як хазяїн домовитий,
По своїй хаті і по своїм полі…
Іван ФРАНКО

4 (524)
22 січня
2015 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ "Ідея Банк" МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редагувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

ПРАВДА НЕПРАВДУ ПОБОРЕ

У ці тривожні дні війни, коли Європа ще ніяк не визначиться, чи Росія є аґресором, хочу нагадати епіграф до Декалогу українського націоналіста: «Я, Дух одвічної стихії, що зберіг Тебе від татарської потопи й поставив на грані двох світів творити нове життя…» Це про нас. Як глибоко в наші первні, в нашу історичну місію, в наше майбутнє проглядав творець Декалогу Степан Ленкавський. І сьогодні, як і тисячі років тому, ми стоїмо на цій грані й захищаємо себе і Європу від азійської потопи. Коли ж це вона нарешті зрозуміє?

А українці це відчувають щоміть. Воно, азійство, проявляється не лише в постійній несусвітній брехні Кремля і його пропаґандистських опричників на кшталт, що українські солдати розпинають і їдять дітей, воюють за земельний наділ і двох рабів, що вони розстрілюють мирних людей… Азійство в деталях.

У різдвяні дні мене вразило повідомлення про загибель і поранення солдат, які відкривали банку з медом. Який же це диявольський цинізм – вмонтувати у цей справжній Божий солодкий дар для людини – смерть. У сакральний святочний час. Невже це можуть робити християни? А хіба не варварство підкладати вибухівку й підривати волонтерські центри, як це було в Одесі, Херсоні, Харкові… Що ж лихого роблять люди, які збирають добродійні пожертви для солдатів, потерпілих жителів зони бойових дій? Це ж просто вияв доброти, людяності, співчуття, душевної причетності й переживання чужою бідою. Врешті-решт – вияв єдності українців. Та напевно цього найбільше й боїться азійський зайда. Тому так жорстоко воює проти нашої віри й довіри один до одного. Він не міг передбачити, що війна пробудить в українців дух патріотизму, єдності, воїнства, що навіть російськомовні вчинять спротив російській аґресії… І саме проти цього аґресор спрямовує отруйне жало ненависті й злоби.

Власне, так було впродовж століть. Згадаймо Батурин і нищення Запорізької Січі Катериною, укази емські й валуєвські, утвердження «общепонятного» як державного і багато іншого… Але насамперед згадаймо, як творилась радянська Україна.

Незалежність України була проголошена 22 січня 1918 року й була визнана низкою провідних країн тодішньої Європи, у тому числі радянською Росією. Розмір території тодішньої України значно перевищував територію сучасної Української держави, та через зовнішнє вторгнення і поразки у війні 1919–1921 років незалежна Україна була окупована радянською Росією. З метою упокорення українців та за участі підтримуваних Москвою місцевих колаборантів на українських землях зі столицею у Харкові була створена маріонеткова держава – УССР, що мала певні формальні ознаки державності, проте була цілком керована з Москви. Згодом УССР стала складовою частиною Радянського Союзу, а по суті – російською колонією. Вам це не нагадує нинішній путінський сценарій з Новоросією – ДНР і ЛНР?

Та українці не змирились. З 1921-го і до 1930-их років по всій території УССР спалахували численні збройні повстання проти радянського режиму. Згадаймо лише Холодноярську республіку. Наслідком цього став влаштований сталінським режимом геноцид українців – голодомор 1932–1933 років, масові репресії проти української інтеліґенції – Сандармох, Соловки… А вже після Другої світової війни і до початку 1960-их років активний збройний опір окупаційному радянському режиму чинили ОУН–УПА. Естафету їхнього спротиву радянській окупації перехопили шістдесятники. І лише 24 серпня 1991 року закінчилася радянська окупація.

На жаль, ні суспільство, ні влада, яка, зрештою, цього й не хотіла, не усвідомили небезпеки. А новоімперська Росія і поготів не хотіла позбутися колонії, яка живила її потугу. Вона загнуздала Україну газовим, енерґетичним зашморгом, а насамперед в усі владні крісла посадила свою п'яту колону. І коли Майдан зніс її верхівку – Москва пішла на відкриту аґресію.

А що ж українці початку XXI століття? Напевно це наш історичний шанс позбутися азійської потопи. І захистити від неї Європу. Тільки б вона це нарешті усвідомила. Але ми насамперед стоїмо нині за себе. За свою Гідність, Волю, Незалежність, Соборність, Державність. Чесно і відкрито. І допоможи нам, Господи, у цій праведній борні.

Богдан ВІВЧАР

ШАНОВНІ КРАЯНИ!
ДОРОГІ ПРОСВІТЯНИ!
Триває передплата на газету «ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА».
Передплатний індекс – 91083.
ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ (без оплати оформлення):
на місяць – 4,30 грн.,
на півроку – 25,80 грн.,
на рік – 51,60 грн.

ПРОВОДИ

ВІДБУЛИ В ЗОНУ АТО

В зону АТО урочисто провели групу співробітників СБУ в Івано-Франківській області. Всі вони – добровольці.

У напутньому слові голова СБУ Микола Найдич наголосив, що служити Україні й захищати її державність і Незалежність – для офіцера честь і обов'язок. У будь-яких ситуаціях і обставинах – дійте професійно, злагоджено, рішуче. Високо несіть гідність захисника України, наставляв керівник служби. Повертайтесь живими і здоровими.

Від імені тих, хто проголошував Незалежність України, від краян до добровольців звернувся голова Громадської ради при управлінні СБУ, депутат обласної ради, голова ОО ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка Степан Волковецький.

– На нашу долю випала честь проголошувати Незалежність України, а на вас – захищати її від аґресора, – сказав промовець. – Будьте гідними свого обов'язку, як би важко не було. Пам'ятайте, ви представляєте Прикарпаття, і всі краяни вас підтримують, переживають за вас і гордяться вами…

С. Волковецький згадав епізод, коли рішучість народних депутатів зупинила можливе кровопролиття. 7 листопада 1990 року на Хрещатику, де голодували студенти, мала пройти колона бронетехніки, а народні обранці стали перед нею і не пропустили її. Звичайно, був ризик і небезпека. Але була й рішучість, яка і врятувала ситуацію, сказав він.

На урочистості виступили член Громадської ради ректор ПНУ ім. В. Стефаника Ігор Цепенда, поет Ярослав Ткачівський, який подарував атівцям збірки своїх віршів, ветеран Афґаністану – полковник Віктор Коваленко. Промовці бажали мужності, стійкості й доброї долі.

А отець-декан Юрій Новицький освятив добровольців та вручив їм образки-обереги.

Теодор ДРОВНИЧ

АКЦІЇ

Я – ВОЛНОВАХА

У неділю українці вийшли на марш миру «Я – Волноваха».

У столиці від парку ім. Т. Шевченка до Майдану Незалежності рушила Хода єдності пам'яті жертв терору з листами, на яких написано: «Я – Волноваха», скандуючи «Україна – понад усе!», «Героям слава!». На Майдані відбувся молебень за загиблими. В акції взяв участь Президент України Петро Порошенко, прем'єр Ярсеній Яценюк та інші посадовці.

Підтримав Всеукраїнський марш миру й Івано-Франківськ. Сотні містян, насамперед молоді, вийшли на вулиці міста, щоб дати відповідь терористам, які під Волновахою обстріляли автобус із мирними жителями, та закликати світову громадськість гідно відреаґувати на події на сході України. З аркушами з написами «Я – Волноваха» та під вигуки патріотичних гасел учасники пройшли від площі перед адмінбудівлею до Вічевого майдану, де відбулися акційні заходи.

Пам'ять про мешканців Донбасу, життя яких трагічно обірвалось біля Волновахи, вшанували у Львові, Харкові, Рівному, Тернополі, Ужгороді, Краматорську, Слов'янську та інших містах.

НАРОД І АРМІЯ

МОБІЛІЗАЦІЙНА ХВИЛЯ

На Івано-Франківщині планують мобілізувати близько двох тисяч військовозобов'язаних.

У межах оголошеної часткової мобілізації, яка буде відбуватися в три хвилі, протягом 210 днів, планують призвати близько двох тисяч військовозобов'язаних з Івано-Франківщини.

Про це на прес-конференції повідомив т. в. о. обласного військового комісару – полковник Олег Мороз.

За його словами, в Указі Президента «Про часткову мобілізацію» безпосередньо не вказана кількість військовозобов'язаних, яких планують призвати під час четвертої хвилі мобілізації.

«Що стосується цифр, то в повному обсязі їх озвучити я не можу, тому що це закрита інформація. Але, приблизно, в минулому році з нашої області було призвано майже дві тисячі особового складу. Можливо, в цих же межах будуть цифри і цьогорічних заходів з мобілізації на Івано-Франківщині», – зазначив Олег Мороз.

Загалом, згідно заяви міністра оборони України, планується призвати понад 100 тисяч військовозобов'язаних, в тому числі 50 тисяч – протягом першої черги, яка триватиме з січня по квітень цього року.

ДАТА ІСТОРІЇ

22 СІЧНЯ – ДЕНЬ ЗЛУКИ

96 років тому 22 січня 1919 року в Києві на Софійській площі було проголошено Злуку Української Народної Республіки і Західноукраїнської Народної Республіки.

«…Віднині воєдино зливаються століттями відірвані одна від одної частини єдиної України – Галичина, Буковина, Закарпаття і Наддніпрянська Україна. Здійснилися віковічні мрії, для яких жили і за які вмирали найкращі сини України. Віднині є тільки одна незалежна Українська Народна Республіка. Віднині український народ увільнений могутнім поривом своїх власних сил, має змогу об'єднати всі зусилля своїх синів для створення нероздільної, незалежної української держави, на добро і щастя українського народу», йшлося в урочисто зачитаному Універсалі. Сповнилася споконвічна мрія українського народу про Соборну Незалежну Національну Державу. Об'єднання українських земель відбулося юридично і політично. Але лише на короткий час. Через військові й політичні обставини і насамперед – аґресію радянської Росії та корисливість Польщі УНР знову була розділена. Вона впала перед підступністю і натиском Москви. А землі ЗУНР окупувала Польща. А через два десятиліття українські землі були знову з'єднані, але без вільної волі й участі українського народу і потрапили під патронат одного – московського окупанта.

І лише в 1991-му Україна стала Незалежною. Тоді ми гадали, що де-факто і де-юре. Але тільки не для нашого одвічного ворога – Росії. 23 роки вона виношувала й виробляла плани нового поневолення України. Їх і почала реалізовувати в наші дні. Москва знову намагається сформувати якісь маріонеткові промосковські утворення під своїм протекторатом, аби знову впрягти всю Україну у колоніальне ярмо. Не вийде!

Український народ соборно піднявся на боротьбу за свою волю, державність, незалежність. І Україна таки постане й утвердиться від Сяну, Чопа – до Дону. Як писав великий Каменяр у своєму «Мойсеї»:

Та прийде час,
і ти огнистим видом
Засяєш
у народів вольних колі,
Труснеш Кавказ,
впережешся Бескидом,
Покотиш Чорним морем
гомін волі
І глянеш, як хазяїн домовитий,
По своїй хаті і по своїм полі.
І станеться так!

ЖИТТЯ «ПРОСВІТИ»

ВИЗНАЧИЛИСЬ З НАПРЯМКАМИ

Під орудою голови ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степана Волковецького відбулося засідання Правління обласного об'єднання. Йшлося насамперед про напрямки діяльності Івано-Франківського ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка на 2015 рік.

Доповідач – заступник голови обласного об'єднання, депутат облради Дмитро Захарук наголосив, що в нинішній суспільно-політичній ситуації «Просвіта» має зосередитись на тих напрямках, в яких недопрацьовує влада. Насамперед це критична ситуація з винародовленням нації. З одного боку, йде безпрецедентна реклама алкогольних та енергетичних напоїв, що спричиняє алкоголізм, народження неповноцінних дітей, безліч психічних та інших хвороб, а з іншого – реклама ліків від недуг, які так чи інакше спричинені пияцтвом. Отож «Просвіта» повинна повернутись до своїх традицій утвердження здорового способу життя.

– Цій справі має послужити обласна програма «Нова українська родина, – наголосив доповідач. – Потребує нашої уваги також патріотичне виховання молоді, підтримка малого й середнього бізнесу. Слід нарешті утвердити в практику систематичні зустрічі просвітянських лекторів з жителями міст, селищ і сіл. Адже попри засилля «зомбоящиків» люди потребують живого слова і живого спілкування з компетентними людьми, якими і є просвітянські лектори...

Д. Захарук нагадав, що обласна «Просвіта» має насамперед надавати методичну допомогу міським, районним і низовим осередкам, поліпшити інформування про свою діяльність через ЗМІ, що, в свою чергу, привертатиме до організації нове членство.

Підтримавши ці думки і пропозиції, голова обласного об'єднання Степан Волковецький наголосив, що потрібно працювати так, аби наші ідеї стали цікавими широкому загалу й насамперед молоді, яка і долучатиметься до «Просвіти». А ще є нагальна потреба повернутись до ухваленої ще в середині дев'яностих років програми зв'язків нашого краю зі східним реґіоном.

Члени Правління Богдан Борович, Петро Арсенич, Мирослав Янишівський, Василь Жураківський, Василь Бойко, Євген Романишин та інші, які взяли участь в обговоренні, пропонували різні варіанти й напрямні поліпшення діяльності «Просвіти». Зокрема, треба внести більше конкретики у залучення молоді, використання електронних засобів комунікації з нею, практикувати проведення виїзних засідань і круглих столів з актуальних питань, тіснішої співпраці з Церквою із запрошенням священиків на просвітянські заходи, друкування книжок з історії України і пересилання їх молодим на схід, проведення ярмарок української книги з участю авторів-письменників...

Вирішено до кінця січня підготувати конкретний план діяльності ІФ ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка на 2015 р.

На засіданні було підтримано кандидатури активних просвітян краю – Володимира Боцюрка, Дмитра Захарука, Євгена Романишина на нагородження найвищою просвітянською нагородою «Будівничий України». Запропоновано на наступному засіданні Правління затвердити положення і обласні нагороди активістам-просвітянам. Правління, закріпило відповідальних-кураторів міських та районних об'єднань.

Богдан ВІВЧАР

НАРОДНА СПРАВА

БОРОНИТИ РІДНИЙ КРАЙ

Загарбницька політика сусідньої держави ставить перед українцями завдання вміти захищатися. Вчитися цього треба і можна кожному. За справу взялася створена з ініціативи «Просвіти» та інших структур громадська організація «Народне ополчення Прикарпаття». З її командиром, полковником запасу С. К. Хамчуком ведемо розмову.

О. Л.: Сергію Корнелійовичу, з якою метою створене ваше громадське об'єднання? Яка його структура?

С. Х.: Завдання «Народного ополчення Прикарпаття» полягає в тому, щоб у кожному населеному пункті Прикарпаття сформувати загони патріотів, готових у випадку необхідності до оборони свого краю. Функціонує обласний штаб об'єднання «Народне ополчення Прикарпаття». В стадії створення чотири міжрайонні батальйони. Ці підрозділи очолюють ветерани Збройних сил України та правоохоронних органів. Вони формують відповідні загони в районних центрах, селищних, сільських населених пунктах. Й, безумовно, учасники загонів повинні пройти первинну бойову підготовку.

О. Л.: Що зроблено в цьому напрямку?

С. Х.: На військовому полігоні в одному з сіл Тисменицького району обладнана територія для навчання військової справи під назвою «Чорний ліс». У літній період 2014 року тут проведені 12 занять із загонами «Народного ополчення Прикарпаття» з Івано-Франківська, Косівського, Коломийського, Надвірнянського та Верховинського районів. Були організовані стрільби з бойової зброї, метання навчальних гранат. До програми підготовки входило також вивчення прийомів рукопашного бою, практичні заняття на тему: «Дії особового складу на блокпостах», «Надання первинної медичної допомоги в бою». Засвоювалися інші елементи бойового вишколу. Заняття проводилися у взаємодії з керівництвом обласного управління Міністерства Внутрішніх Справ.

«Народне ополчення Прикарпаття» співпрацює також із обласною Спілкою офіцерів, воїнів Афґаністану, Товариством мисливців і рибалок, молодіжною організацією «Пласт», «Просвітою».

На цьому етапі наша праця триває. Формуємо нові загони. Сподіваюсь, що спільними зусиллями ми зможемо забезпечити належну підготовку жителів Прикарпаття до самооборони та захисту рідного краю. Але дуже хочемо, щоб ці навики цивільним людям не були ніколи потрібні. Хай прийде мир на нашу землю.

Розмовляла ***О. ЛЕВАДА***

ВШАНУВАННЯ

ПАМ'ЯТЬ ПРО ГЕРОЯ

У ці січневі дні прикарпатці вшановували пам'ять полковника Андрусяка. На його батьківщині біля пам'ятника В. Андрусяку в Снятині відбулася панахида й урочисте зібрання у районному Будинку культури на відзначення 100-річчя цього славетного українця. Перед учасниками виступили ветеран УПА Олександра Слободян-Ковалюк, яку В. Андрусяк призначив на відповідальний пост у підпільній Косівщині, дослідник повстанського руху на Прикарпатті, письменник, лауреат Шевченківської премії Михайло Андрусяк та інші представники громадськості. Багатьох заслужених людей нагородили ювілейною медаллю до 100-ліття В. Андрусяка.

А в Івано-Франківську біля храму Преображення Господнього УГКЦ відбулася панахида з нагоди 100-ліття полковника Української Повстанської Армії Василя Андрусяка (Різуна). Представники духовенства, міської й обласної влади і громадськість помолилися за упокій душі українського героя, а також поклали квіти до меморіальної дошки на його честь, встановленої на стіні церковної будівлі.

ВАРТО ЗНАТИ

ПРИЗНАЧЕННЯ ПЕНСІЙ – ПО-НОВОМУ

1 січня 2015 року набув чинності Закон України «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України». Він передбачає низку змін до законів, що реґулюють питання пенсійного забезпечення громадян. Кого конкретно торкнуться ці зміни – про це докладніше начальник головного управління Пенсійного фонду України в області Анатолій Назаров.

– Із січня розміри пенсій за віком та вислугою років відповідно до законів України «Про державну службу», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про прокуратуру», «Про статус народного депутата України» будуть призначатися у розмірах 60 відсотків від заробітної плати. Довічне грошове утримання судді також становитиме 60 відсотків від грошового утримання чинного служителя Феміди.

Порядок перерахунку пенсій, призначених народним депутатам України, працівникам прокуратури, суддям, державним службовцям визначатиме Кабінет Міністрів України. Закон також передбачає зміни в нарахуванні додаткової пенсії за шкоду, завдану здоров'ю, мінімального розміру пенсії та інвалідності особам, які потерпіли внаслідок чорнобильської катастрофи, компенсаційної виплати членам їхніх сімей та надбавки до пенсії дітям війни. Зазначені виплати призначатимуть у порядку і розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України.

Також із нового року скасовують законодавчі норми щодо можливості призначення дострокових пенсій особам, звільненим з роботи не більше ніж за 1,5 року через ліквідацію підприємства, організації, скорочення штату і за станом здоров'я. Іншим Законом України (№ 71-VIII від 28.12.2014 р.) введено податок на пенсії, що перевищують 3654 грн. (три розміри мінімальної заробітної плати на 1 січня 2015 р.). Оподаткуванню підлягає виключно перевищення, а не сума всієї пенсії. Це перевищення оподатковуватимуть за ставкою 15 відсотків. Якщо ж розмір пенсії перевищує 10 розмірів мінімальної заробітної плати, то ставка зросте до 20 відсотків.

ПРЕЗЕНТАЦІЇ

ШЕВЧЕНКІАНА В ГУМОРІ

У Національному музеї народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Й. Кобринського відбулася презентація яскраво ілюстрованого подарункового видання «Наш усміхнений батько Тарас» (Тарас Шевченко в гуморі, сатирі, пародії, карикатурі, шаржі).

Перше видання такого зразка в Україні впорядкував письменник-гуморист, краєзнавець, просвітянин, заслужений артист України Микола Савчук. У книзі автор поєднав унікальні зразки смішної писаної і мальованої Шевченкіани, починаючи від 1840-их років і завершуючи 2010-ими. Основою для книжки став матеріал, який Микола Савчук збирав упродовж п'яти років в архівах, наукових бібліотеках, а також з приватної колекції автора.

Як зазначив письменник, до такого видання його спонукало насамперед бажання показати світлі й веселі моменти в житті Кобзаря, адже назагал ми знаємо тільки про важкі й подекуди трагічні сторінки його біографії. Тарас Шевченко ж любив і знав гумор, мав талант співака-пародиста, умів розповідати притчі. Тож і в творчості Кобзар використовував іронію, сарказм і пародійні елементи. Відомі також два автошаржі, або, як називав їх поет, самосміхи. Їх та п'ять прижиттєвих шаржів на Тараса Шевченка подає упорядник у виданні поряд зі спогадами його сучасників.

Шевченкова творча спадщина була життєдайною криницею для багатьох поколінь літературознавців, видавців, драматургів, художників, письменників-гумористів і сатириків. З-поміж них – знані митці Анатолій Петрицький, Володимир Різниченко, Ярослав Пстрак, Осип Сорохтей, Едвард Козак, Анатолій Василенко та відомі українські поети Дмитро Білоус і Павло Глазовий, які написали найбільше гуморесок на тему Шевченкіани. Цікавою є і обкладинка, на якій художник Ігор Бежук зобразив уявний портрет усміхненого Тараса Шевченка.

Під час літературного заходу книжка Миколи Савчука отримала чимало схвальних відгуків, зокрема від генерального директора музею, члена Правління коломийської організації «Просвіта» Ярослави Ткачук, лауреата Національної премії імені Т. Шевченка Михайла Андрусяка, голови Коломийського МРТ «Просвіта» Василя Глаголюка, заступника міського голови з гуманітарних питань Ігоря Граділя, священика Івана Рибарука з Криворівні та митця Василя Андрушка. А для всіх присутніх приємним сюрпризом стало музичне вітання від талановитої учениці Коломийської музичної школи № 1 Олександри Гальчук (викладач – Оксана Рудик).

Презентацією найновішого видання Шевченкіани, що побачило світ у коломийському видавництві «Вік», у музеї завершили відзначення 200-літнього ювілею Кобзаря. Цього ж дня музейники завершили й акцію, під час якої всі охочі мали можливість викласти свої думки з приводу теперішніх подій в Україні та написати побажання українським воїнам шрифтом, який відтворює почерк Тараса Шевченка.

Оксана ЯСІНСЬКА,
завідувачка науково-освітнього відділу НМНМГіП імені Й. Кобринського, голова первинного осередку Товариства НМНМГіП Коломийського МРТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка

НОВИНИ УКРАЇНИ І КРАЮ

За мужність

В управлінні МВС в Івано-Франківській області вручили орден «За мужність» батькам загиблих бійців добровольчого міліцейського батальйону «Івано-Франківськ». Йдеться про Андрія Карабіновича, Михайла Погорєлова та Зоряна Білинського. Всі вони загинули під Іловайськом, а пішли на війну добровольцями, щоб бути з друзями, допомогти їм.

Як казала мама Андрія Карабіновича, син постійно переживав за тих хлопців, які вже воювали. Вона, віруюча людина, переконана, що душа сина все бачить і що він пишається цією нагородою.

Михайло Погорєлов був єдиним сином у багатодітній сім'ї, крім якого, ще є чотири дочки. «Розум усвідомлює, що його вже нема, а серце чекає на нього», – сказала мама Михайла.

Звичайно, вже ніщо не поверне їхніх дітей. Але вони назавжди залишаться в народній пам'яті. А управління МВС не залишить родини своїх бійців без опіки.

Пам'ятник папі

Архітектори визначились, яким буде пам'ятник Іванові Павлу II.

Департамент містобудування та архітектури міськвиконкому провів конкурс на визначення найкращого ескізного проекту пам'ятника папі римському Івану Павлу II в сквері на вул. Івана Павла II в Івано-Франківську.

Конкурс відбувався у три етапи.

Журі таємним голосуванням визначило переможцем роботу івано-франківського скульптора Данила Книшука та архітектора Володимира Мартинюка. Орієнтовна вартість пам'ятника – 50–60 тисяч доларів.

На виконання рішення виконавчого комітету від 21.05.2013 р. № 269 «Про спорудження пам'ятників митрополиту А. Шептицькому та папі римському Івану Павлу II в Івано-Франківську» фінансове управління виконавчого комітету міської ради відкрило рахунок на збір добровільних пожертв на спорудження пам'ятників.

Код 50110000, р/р 31512931700002, МФО 836014 УДКСУ в м. Івано-Франківську. Призначення платежу – для спорудження пам'ятника Івану Павлу II.

Ліфти подорожчали

Івано-Франківський міськвиконком підвищив тарифи на послуги з технічного обслуговування недиспетчеризованих ліфтів, що здійснює спеціалізоване ремонтно-будівельне приватне підприємство «Ліфткомплект».

Порівняно з тарифами, які були затверджені в 2010 році, вартість обслуговування зросла на 11–14 відсотків залежно від кількості зупинок ліфта.

СХІД І ЗАХІД – РАЗОМ

«НАЦІЯ» — НА ЛУГАНЩИНІ

На запрошення губернатора Луганщини Геннадія Москаля у Сєвєродонецьку, Сватовому та Кремінній виступив Івано-Франківський академічний обласний український музично-драматичний театр ім. І. Франка з виставою «Нація». Про це повідомляє прес-служба Луганської облдержадміністрації.

Нагадаємо, що драма-реквієм «Нація» побудована на основі реальних подій 40-их років минулого століття, складається з трьох новел і показує, «як з любові та у муках народжується нація». Вистави на Луганщині відбулися за участю Марії Матіос – письменниці, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка, народного депутата України.

У всіх містах, де проходила вистава, зали були переповнені. Після завершення вистави у Сєвєродонецьку від імені Луганської облдержадміністрації Геннадій Москаль нагородив Марію Матіос відзнакою Луганської області «За розвиток реґіону». Листом подяки Луганської облдержадміністрації було також відзначено директора театру, режисера Ростислава Держипільського. Нагрудний знак «Учасник Євромайдану» було вручено Михайлу Москальчуку.

– Ця вистава передала через себе біль Луганщини та всієї України. Луганська земля повинна не кровоточити, а об'єднатися – так, як вона історично була створена, – зазначив Геннадій Москаль.

Голова облдержадміністрації подякував Марії Матіос за твір, який вона написала, і зазначив, що його не можна не читати, а драму-реквієм не дивитися без сліз.

– Я точно знаю, що на Луганщині є багато людей, які не віддадуть ані

одного сантиметра, ані однієї п'яді нашої української луганської землі. У свою чергу, ми будемо й надалі приїжджати сюди з виставами, – зазначила Марія Матіос.

У підсумку директор театру подякував публіці за душевний прийом і подарував очільнику Луганщини оберіг, що є символом мудрості, берегині роду та зв'язку між поколіннями – ляльку-мотанку, яка стала й символом вистави.

Н. К.

ЦЕ – НАША ІСТОРІЯ

В ЄДНОСТІ З НАРОДОМ

(Закінчення. Поч. у №№ 1–3)

Прийшовши до готелю, Степан Іванович з колеґами по роботі почули гучну музику, яка лунала з великих акустичних колонок, встановлених у вікнах готелю. Вони не розуміли, для чого їх сюди зібрали, поки не побачили священиків, а поряд з ними – групу людей із синьо-жовтими і червоно-чорними прапорами. Всього було 34 прапори, які принесли з собою свідомі патріоти. Був також прапор незалежної Грузії, очевидно, на підтримку українців прийшли і вихідці з цієї республіки.

ДАЙТЕ ВОЛЮ І СВОБОДУ УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДУ

З боку готелю стояв аґітаційний автобус. З гучномовців лунали заклики до людей із застереженнями від участі в націоналістичному збіговиську. З боку колишньої вулиці Куйбишева (тепер – Степана Бандери) нарешті підійшли львів'яни, і панахида розпочалась. Щоб заглушити її, в аґітаційному автобусі гучно ввімкнули російські частушки. Це дуже обурило людей. Група молодих чоловіків взялася розхитувати авто. Втрутились рухівці і члени УГС, які ввічливо пояснили «горе-аґітаторам», що вони ображають релігійні почуття людей, і попросили вимкнути «музику» для уникнення проблем.

Гучномовці стихли. Далі богослужіння тривало без перепон. Очевидно, влада дала розпорядження керівникам промислових підприємств зібрати на площі перед готелем людей з метою перешкоджання учасникам акції проходу на місце панахиди, влаштувавши щось на зразок народних гулянь з музикою і танцями. Але замість цього працівники підприємств і організацій приєднались до богослужіння.

Після завершення люди з українськими патріотичними піснями розійшлись в різних напрямках. Одні – в бік залізничного вокзалу проводжати львів'ян, інші з вигуками «Свободу політв'язням! Свободу Василю Січку!» попрямували до приміщення тюрми, де сидів заарештований В. Січко. В результаті були заарештовані й притягнені до адміністративної відповідальності на 15 діб і штрафу Микола Кобрин і священик Микола Сімкайло.

Це була перша багатотисячна акція в нашому місті, яка сповнила людей вірою у власні сили й частково звільнила їх від страху перед комуністичною владою, що була шокована такою громадською активністю. Далі будуть розкопки і масове перепоховання жертв сталінського режиму в урочищі Дем'янів Лаз, зорганізовані новоствореним історико-просвітницьким товариством «Меморіал», комітетом захисту УГКЦ та іншими національно-демократичними рухами, на яке зі всієї України зберуться близько 500 тисяч людей. Боротьба за Правду і Віру триватиме.

30 листопада 1989 року Рада у справах релігій при Раді міністрів УССР зробить заяву про реєстрацію релігійних громад греко-католиків, хоч напередодні її голова М. Колесник категорично заявляв: «У нас в республіці ніякої Греко-Католицької Церкви немає». Це був вимушений крок влади під впливом внутрішніх виступів релігійної спільноти і зовнішньополітичним тиском демократичного світу. Це була перша велика перемога народу і його Церкви у нелегкій борні за батьківську віру. Попереду будуть нові випробування і боротьба.

Михайло ФРЕЇК,
завідувач МК «Дем'янів Лаз»

Від редакції. За змогою газета надалі публікуватиме нариси з історії відновлення УГКЦ.

ПРИТЧІ

УСІ ОДНАКОВІ?..

Коротка, але дуже повчальна притча про те, чому чоловіки думають, що чужа дружина солодша

У давні часи Господь зліпив десять чоловіків. Один з них орав, інший пас овець, третій – ловив рибу... За якийсь час прийшли вони до Отця свого з проханням:

– Все є, але чогось не вистачає. Нудно нам.

Господь дав їм тісто і мовив:

– Нехай кожен зліпить за своєю подобою жінку, кому яка подобається: повна, худа, висока, маленька... А я вдихну в них життя.

Після цього Господь виніс на тарілочці цукор і сказав:

– Тут десять шматочків. Нехай кожен візьме по одному і дасть дружині, щоб життя з нею було солодким.

Всі так і зробили

А потім розгнівався Господь:

– Серед вас є шахрай, бо на тарілочці було одинадцять шматків цукру. Хто взяв два шматки?

Всі мовчали.

Господь забрав у них дружин, перемішав їх, а потім роздав, кому яка припала.

Відтоді дев'ять чоловіків з десяти думають, що чужа дружина солодша... Тому що вона з'їла зайвий шматок цукру.

І тільки один з них знає, що всі жінки однакові, бо зайвий шматок цукру з'їв він сам...

ІМЕНОСЛОВ

ТАЄМНИЦІ ІМЕНІ

РОМАН

Давні римляни своє головне місто Рим називали трохи інакше, як ми, – Рома. Так, між іншим, називають столицю сучасної Італії й нащадки тих римлян, романські народи. Від слова «Рома» ще в сиву давнину було створено прикметник «романус» – римський (інколи й у значенні народний). Цим терміном в античному Римі називали й розмовну мову простих мешканців (на противагу мові літературній, «книжній», так званій «лінґва латінус»). Слово «романус» дало початок і деяким іншим термінам, зокрема: романс і романсеро (жанри пісень), роман (форма прозового твору), романтизм (назва методу літератури), а також романтика, романтичний тощо.

З цим же романус кревно зв'язане й наше особове ім'я Роман.

Наймення широко прижилося в Україні, Польщі й Росії, а згодом започаткувало й прізвища: Романенко, Романюк, Романченко, Романчин, Романишин (від Романиха), Романищенко, Ромко, Ромків, Романів тощо.

«Сестрицями» Романа можна вважати й безліч наших квітів: ромен, ромашка, рум'янок, назви котрих виникли, здається, із епітета до латинського наймення ромашки: «антеміс романа».

ПОСТАТІ

ЛИЦАР УКРАЇНСЬКОЇ КНИГИ

(ДО 100-річчя ДОКТОРА ОЛЕКСИ ВІНТОНЯКА)

Олекса Вінтоняк, доктор філософії. Мюнхен, 1954 р.

Дуже важким був шлях українського народу до відновлення своєї незалежності! На вівтар свободи покладено життя мільйонів українців. Багато людей змушені були покинути рідну землю і продовжити боротьбу з допомогою друкованого слова, піднімаючи таким способом українців всього світу на боротьбу за свободу.

Шлях Олекси Вінтоняка в еміґрацію був типовим для сотень тисяч молодих українців, чию долю знівечили московські та гітлерівські окупанти.

Народився Олекса Вінтоняк у селі Струпків (на Прикарпатті) в бідній селянській сім'ї 20 січня 1915 року.

Його батько Максим був мобілізований до австрійського війська і загинув на фронті Першої світової війни. Мати залишилась вдовою із п'ятьма малими дітьми, наймолодшим з яких був Олекса. Після закінчення війни він навчався у Струпківській школі, директором якої був колишній старшина Української армії Василь Симчук. Малий Лесь старанно вчився, і директор допоміг йому вступити до Станіславівської другої польської гімназії. Тут Олекса зазнав перших принижень польських окупантів (деяких польських професорів і представників польської молодіжної організації «Гарцеже»). На щастя, в цій гімназії читали лекції і українські професори Микола Легший, Осип Залеський, Теодор Грицак, д-р Іван Рибчин, о. Іван Слезюк, які духовно підтримували українців. Після гімназії він брав активну участь у сільському осередку «Просвіти», у Марійській дружині в Станіславові (тепер – Івано-Франківськ). За першої московсько-комуністичної окупації вчителював у рідному селі (1939–1940). В 1941 р. був переведений в Отинійську школу, яку планували зробити середньою.

22 червня 1941-го німецькі війська розпочали наступ проти Червоної армії, а 30 червня у Львові було проголошено Акт відновлення незалежної Української Держави, яку не визнали окупанти (тут показали своє справжнє обличчя Гітлер і Сталін). Олекса Вінтоняк перший у нашому селі мав радіоприймач і повідомляв довіреним людям новини про події в світі. Активісти ОУН доручили йому зачитати на зборах в Отинії Акт відновлення незалежної Української Держави.

У вересні 1941 року ґестапівці почали масові арешти членів ОУН і активістів «Просвіти». Були арештовані наші односельці – Олекса Вінтоняк і Василь Пасічняк, які до квітня 1945 року перебували в пеклі гітлерівських концтаборів, з них – понад два роки у відомому на весь світ концтаборі смерті Аушвіц, або Освенцім. Там у нього перед очима було закатовано двох братів Степана Бандери – Василя й Олексу, багатьох інших українських патріотів (до речі, табірний № Олекси Вінтоняка – 49743, а Василя Бандери – 49721). Коли Червона армія наближалась до Кракова, всіх в'язнів на початку 1945 року перевезли до табору Маутгаузена коло м. Лінц в Австрії, а звідси в квітні – до Ебензее (Зальцкаммергут – австрійські Альпи), де їх на Великдень звільнили американські війська.

Каторжні муки не зламали дух українських страждальців. Після одужання вони борються за волю України за межами рідного краю різними способами. Зокрема, Олекса Вінтоняк присвятив своє життя служінню українській культурі, відновленню історичної пам'яті, видавництву української книги.

Олекса після визволення з табору смерті був дуже ослаблений, з поламаними руками, нездоровим шлунком, але окрилений бажанням працювати задля української справи. Він залишився у Мюнхені серед українських політичних еміґрантів, лікувався, працював і вчився. Закінчив студії в Українському вільному університеті, там же захистив маґістерську, а згодом і докторську дисертацію (у професора Олександра Оглоблина) і незабаром став викладачем історії України цього університету.

Викладав козацьку добу історії України в літньому семестрі УВУ (1967–1995). Доцент УВУ (від 1988 р.). Виконував обов'язки секретаря УВАН в Німеччині (1947), член НТШ в Європі (від 1988 р.). Був членом Студентської громади (1946–1950), членом громадського суду Центрального представництва української еміґрації в Німеччині (1950).

Олекса Вінтоняк – член Українського історичного товариства (Нью-Йорк–Мюнхен, від 1965 р.), член управи Ліґи українських політв'язнів (від 1946 р.), член Християнсько-робітничого руху (від 1970 р.), один із керівників товариства «Рідна школа» в Мюнхені (від 1975 р.), член головної управи Української медично-харитативної служби (від 1978 р.), дійсний член Української бібліотеки імені Симона Петлюри в Парижі (від 1985 р.).

На початку 50-их років XX ст. доктор Олекса Вінтоняк вирішує створити в Мюнхені українське видавництво під назвою «Дніпрова хвиля». Це українське видавництво утверджувало свої позиції серед українських еміґрантів і перетворилось на своєрідний центр книгодрукування й поширення української книги не лише країнами Європи, а й за океаном, куди доля закидала українців.

Саме «Дніпрова хвиля» благословила на світ твори заборонених в СССР авторів – Ігоря Качуровського, Юрія Шевельова, Любомира Винара, Василя Мови (Лиманського), Юліана Радзикевича, Миколи Лазорського, Євгена Онацького, Василя Сімовича та багатьох інших. Деякі з книг «Дніпрової хвилі» були перевидані й в Україні, серед яких – художні твори на історичну тематику, наукові розвідки провідних українських учених. Це, зокрема, «Нарис історії України» Дмитра Дорошенка, багатотомне видання про боротьбу УПА, «Люди старої України» О. Оглоблина. Вийшло і власне дослідження Олекси Вінтоняка як науковця – «Україна в описах західноєвропейських подорожників другої половини XVIII століття». У видавництві вийшли книги «Гетьман Пилип Орлик» Б. Крупницького, «Запоріжжя XVIII століття та його спадщина» в 2-ох томах, «Михайло Грушевський і НТШ 1892–1930» Л. Винара та інші.

Багато книг «Дніпрової хвилі» Олекса Вінтоняк і його дружина Галина передали до бібліотек Києва, Львова, Дрогобича, Івано-Франківська, Коломиї і Струпкова. Поряд із видавництвом «Дніпрова хвиля» подружжя Вінтоняків заснували у Мюнхені велику книгарню, що стала місцем постійного обміну й торгівлі українськими книгами.

Влітку 2014 р. дружина Олекси Вінтоняка пані Галина через канцлера Українського вільного університету Андрія Довганюка (до речі, перший голова «Молодої Просвіти» Івано-Франківського ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка) передала 256 цінних історичних книг для бібліотеки Коломийської «Просвіти».

6 лютого 2011 року Олекса Вінтоняк відійшов у вічність, маючи 96 років. Він був відомим видавцем української книги, істориком, політичним еміґрантом, а ще – патріотом України, який глибоко усвідомлював трагічну долю України і все своє життя присвятив розвиткові української історичної науки, української книги та служінню своєму народові.

Василь ГЛАГОЛЮК, Микола ЖИБАК,
просвітяни Коломийщини

(Продовження. Поч. у № 1)

ТРАДИЦІЇ

У БОРТНИКАХ ВІНШУВАЛИ

Наймолодша Бортниківська Маланка з класним наставником Оксаною Ватилів біля «Замку Злати» в Обертині

Минають століття, змінюються вожді й епохи, а те, що надбано народом, відшліфовано століттями, не зникає, а передається з покоління в покоління, примножується і збагачує нашу національну культуру. Багатий на народні звичаї і традиції покутський край, особливо – звичаї зимово-різдвяного циклу.

Гордістю проймається душа від того, що моє рідне село Бортники – частинка Покуття, що на Тлумаччині, сповнене прекрасними народними традиціями і звичаями, і ці традиції прийшли до нас із сивої давнини, деякі сягають своїм корінням часів язичництва.

У переддень Старого Нового року у Бортниках іде селом і повертає до кожної хати традиційна «бортницька», як казали наші діди й прадіди, Маланка. Це своєрідний мандрівний театр, театр під відкритим небом.

Цьогоріч у Бортниках наймолодшою була Маланка у драматичній постановці учнів 2-го класу Бортниківського НВК, яку підготувала й організувала зі своїми вихованцями класний керівник Оксана Ватилів. Тішить є те, що цей дитячий колектив спільно з учителькою і батьками брав участь у районному фестивалі Маланок у селищі Обертин. Фестиваль Маланок відбувався за фінансової підтримки знаного підприємця і мецената Тлумаччини Богдана Станіславського. Маленькі бортниківчани представляли на цьому дійстві своє рідне село. Це ще раз засвідчує про те, що той неоціненний скарб нашої минувшини, звичаї наших дідів і прадідів у Бортниках не міліють, а примножуються.

Маланкують, несуть коляду, щедрують селом і дорослі, і діти. Не знищили у Бортниках часи радянської доби нашу національну культуру, нашу дідизну, вона передається від батьків – до дітей, від дідів – до онуків. Це – національний незнищенний код нашої пам'яті...

Галина СЛОБОДЯН, *сільський голова с. Бортники Тлумацького району*

МАЙЖЕ З НАТУРИ

КУМ ІЗ РОСІЇ – НЕ КУМ

Кум їздить наш по сезонах в Москву заробляти.
До нас прийшов, по приїзді, у гості на свята.
І випили небагато, як нам виглядало,
А кумові «дах поїхав»... ні сіло, ні впало.
– Ви, – каже, – тут, в Україні, відстали від часу,
Лякаєте світ Майданом, Ляшком і Донбасом.
Ви молитесь до Обами, немов до месії,
І Меркель вам пречистіша від Аве Марії.
Ми пробуєм щось казати чи щось пояснити,
А кум, немов Жириновський, – не мож' зупинити.
– Ви претеся до Європи з боргами й торбами –
А там кругом підараси – се буде і з вами!
Весь світ про те чув і видів в російських новинах,
Як в нас дітей розпинають і смажать живими!
Ми слабнемо! Теща ззаду впріває від злості:
Вже били би... Не пасує, бо кум... та й у гостях...
А се тобі ні спинити, ні писок заткати!
Не скільки там доробився, як розум утратив.
Я виджу, що з нашим кумом даремна розмова.
– Чи ти вже там кум Лаврова, чи сват Кисельова?
А той несе: – Тут фашисти! Бендери криваві!
Ви з хунтою Порошенка і «Сектором правим»!
І пастор ваш – жрець поганський, потомок Ваала,
А два Клички з Тягнибоком – аґенти ЦАХАЛа.
Ще й ви самі на Донбасі війну розгорнули...
І жодного там солдата з Росії не було...
І ще на вас від Кіріла прокляття упали,
Бо славного президента *уйлом обізвали!
Бере моя теща рондель зі смальцем гарячим... –
То ми тобі тут фашисти і хунта звіряча?!
Ніхто не встиг заступитись (ніхто й не спішився) –
Як ся його зверху трісне – лиш смалець розплився.
Шкода мені – так ми з кумом не колядували.
Хіба летів через сходи – тоді віншували.
Баби його малацкали, як цапа шкідного.
Додасться їм анафема Кіріла святого!
Така у нас була з кумом «святочна» розмова
Нехай йому кумить Путін чи вовк із Тамбова,
Нехай іде щі хлебтати в Росію бандитську,
Як він забув, де вродився і чию ссав цицьку!

Володимир ПУШКАР

ЮВІЛЕЇ

ПРИЗОВНИЙ ВІК... А ЯКИЙ ДАВНІЙ...

«Гуцульський календар» відзначає своє 20-річчя

До ювілею часопис прийшов із солідним духовним набутком. Це вже традиція – до вагомого й перевіреного часом щороку додавати нові невідомі сторінки з історії та життя Гуцульщини.

Так скомпоновано і «Гуцульський календар» на 2015 рік, який починається з ювілейних та пам'ятних дат рідного краю. «Сторінки нашої історії» подають розвідку до 150-ліття Кирила Трильовського – «батька» товариства «Січ», осередки якого заполонили наш край на початку XX ст. і готували молодь до боротьби за волю України. Хвилююча розповідь до 70-річчя закінчення Другої світової війни про нескорених українців. Це підтверджує наступна оповідь – «Бункер» полковника Грома», розділ «Пам'ятаємо і шануємо» – це оповіді про Олексу Довбуша, патріарха Володимира (Романюка) УПЦ КП, родинне коріння якого – в Хімчині на Косівщині, першого кардинала-українця Михайла Левицького з Ланчина, про вшанування поетеси Марійки Підгірянки в Білих Ославах на Надвірнянщині, сміхотворця з Закарпаття Марка Бараболю (Івана Рознійчука), інших відомих людей. Розділ «Сучасність» інформує про 25-ліття товариства «Гуцульщина», 15-річчя Асоціації органів місцевого самоврядування реґіону.

У розділі «Духовність» привертає увагу перелік священиків, котрі служили на парафії Криворівні з 1775 по 1944 рр. і до нинішніх днів. Закликає календар «Добре ґаздувати, природу берегти» через ключову розвідку «Гуцул без коня – їк образ без рами». Про карпатську бджолу йдеться в «Господарці». Є що цікавого почитати і в рубриках «Ремесла та архітектура», «Корисно знати». Кожен, хто візьме у руки «Гуцульський календар», обов'язково згадає при цьому добрим словом родину Калини й Дмитра Ватаманюків, Лесю й Романа Климів; Людмилу Зузяк і Марію Потяк та інших, хто доклав зусиль до створення цього видання. Нагадаємо, вже виповнилося 80 літ від часу виходу в світ «Календаря гуцулского» накладом «Товариства приятелів Гуцульщини» обсягом 210 сторінок. Через 61 рік його відновив великий син свого краю Дмитро Ватаманюк.

Б. Ф.

БІДА СУСПІЛЬНА

ДОЖИТИ ДО ПЕНСІЇ

До пенсії вже нині доживають лише 59 відсотків українців. Нова статистика підтверджує, що кількість чоловіків, які не доживають до виходу на пенсію, – збільшується. Показник смертності серед українських чоловіків віком від 40 до 60 років вражає. З кожної тисячі представників відповідної вікової групи до 60-ти не доживає 241. У сусідній з нами Польщі цей показник становить 154 на тисячу. А, наприклад, у Швеції – лише 54. Такі дані оприлюднили фахівці Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України.

Наших чоловіків знищує передусім не надто відповідальне ставлення до свого здоров'я – вони відчувають меншу відповідальність за те, щоб виростити й виховати дітей, частіше зловживають курінням чи вживанням алкоголю. Водночас даються знати не завжди належні умови праці на виробництві. А ще українці переживають нині напруження і стреси від відомостей зі сходу країни. Це призводить до погіршення самопочуття, загострення серцево-судинних хвороб. Ситуація може змінитися, якщо люди побачать перспективу в Україні.

МИ – УКРАЇНЦІ

Традицію мальованої косівської кераміки номіновано до списку нематеріальної культурної спадщини людства.

Навчальний семінар «Міжнародне співробітництво та Конвенція про охорону нематеріальної культурної спадщини», основним питанням якого стала ініціатива внесення традиції косівської мальованої кераміки до Репрезентативного списку нематеріальної культурної спадщини людства ЮНЕСКО, відбувся в Національному музеї народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Й. Кобринського.

АБИ НАС У СВІТІ ЗНАЛИ

Семінар провела незалежний експерт з питань охорони нематеріальної культурної спадщини, науковий співробітник Українського центру культурних досліджень при Міністерстві культури України Світлана Пахлова з ініціативи генерального директора музею, заслуженого працівника культури Ярослави Ткачук та заступника директора з наукової роботи Косівського інституту прикладного та декоративного мистецтва Марії Гринюк.

У роботі семінару, метою якого було заохочення до діалогу зацікавлених сторін, підвищення обізнаності щодо питань нематеріальної культурної спадщини, взяли участь начальник управління відділу культури, національностей та релігій Івано-Франківської облдержадміністрації Володимир Федорак, представники міського та районних відділів культури, мистецтвознавці, народні майстри та наукові співробітники музею.

Уперше понад два роки тому від України до ЮНЕСКО було підготовлено й подано на номінацію в Репрезентативний список кілька елементів національної культурної спадщини. До слова, до нематеріальної культурної спадщини належать усні традиції та форми їх вираження, виконавське мистецтво, фольклор, звичаї, обряди, святкування, знання та практики, що стосуються природи і Всесвіту, традиційні ремесла. Важливою передумовою внесення до списку є їхня безперервність та активний розвиток у сучасному світі.

Усім цим критеріям відповідали номіновані від України елементи. Проте до поважного переліку потрапив тільки петриківський розпис, всі інші, серед них і косівська кераміка, потребували документального доопрацювання.

Отож Світлана Пахлова націлювала учасників семінару, як правильно заповнювати документи, кого залучати до їхньої підготовки. Під час круглого столу, в формі якого й відбувався семінар, тривала жвава дискусія не тільки довкола традиції мальованої косівської кераміки, а й інших елементів нематеріальної національної культурної спадщини, якими багатий наш край. Зокрема, писанкарства, обрядових хлібів, коломийок, колядок, які мають безперервну живу традицію.

Внесення до згаданого списку мистецьких надбань не тільки підвищить рівень обізнаності світової громадськості про українську нематеріальну культурну спадщину, а й піднесе роль майстра, створюватиме туристичну привабливість держави та вплине на охорону, збереження та подальший розквіт національного мистецтва.

Оксана ЯСІНСЬКА,
завідувачка науково-освітнього відділу НМНМГіП імені Й. Кобринського

ВТРАТИ

На 92-му році життя помер український письменник, син сотника Вільного козацтва, багатолітній політв'язень **Михайло ІВАНЧЕНКО,** лауреат літературної премії імені Юрія Горліса-Горського та літературної премії імені Василя Симоненка.

Народився Михайло Григорович Іванченко 18 листопада 1923 року в с. Гусаковому Звенигородського району, де навесні 1917 року відродилося Вільне козацтво.

Сталінські табори та багатолітні переслідування не давали можливості реалізуватися творчому генію Михайла Іванченка. Лише за «перебудови» він видав свою першу книжку – «Дивосвіт прадавніх слов'ян». У роки Незалежності побачили світ його збірки поезій «Полиновий квіт», «Бунчук вітрів», «Осіннє чересло», «Крицеве стремено» та книга «Таємниця нашої прадавнини».

Михайло Іванченко – член Всеукраїнського товариства політв'язнів і репресованих, один із організаторів НРУ та «Просвіти» на Звенигородщині й часопису «Тарасове поле». Багато публікувався в часописах «Звенигора» та «Думка».

Роман-хроніку «Дума про Вільних козаків» 2006 року випустило у світ видавництво імені Олени Теліги. 2008 року у видавництві «Відродження» побачили світ «Новели неволі». В 2010 році надрукована книжка «Остарбайтерський вир», а в 2012 році – «Сурма і меч». У рукописах письменник має ще автобіографічні романи, історичні повісті, вірші, гумористичні, літературознавчі та мистецтвознавчі дослідження.

Підтвердженням значущості праці Михайла Іванченка стали літературні премії імені Василя Симоненка та імені Юрія Горліса-Горського Історичного клубу «Холодний Яр».

Дякуємо, дорогий батьку-отамане, за повернення історичної правди про боротьбу наших батьків і дідів за волю й долю нашого народу, за життя, прожите для України!

Вічна пам'ять! Слава Україні та її вірним синам!

Роман КОВАЛЬ,
президент Історичного клубу «Холодний Яр»

Відійшов у вічність
ЦІЖ Роман Андрійович (13.01.1934–12.01.2015) – великий громадянин, педагог, вчитель.

Випускник Львівської політехніки все своє життя присвятив вихованню молодого покоління і служінню Українській державі. З 1968 року працював у Бурштинському енерґотехнікумі (коледжі). На початку 90-их років XX століття, займаючи активну громадянську позицію у відродженні української державності, був першим головою відновленої «Просвіти» (Товариства української мови імені Тараса Шевченка) у Галицькому районі. Нагороджений найвищою відзнакою Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка – медаллю «Будівничий України».

Ми не можемо спинити час і змінити обставини, лише просимо Всевишнього дати сил рідним перенести біль втрати, а душу покійного прийняти в царство небесне.

За дорученням товариства
Олександр БЕРЕГОВСЬКИЙ,
голова Галицького раймісь-об'єднання «Просвіти»